

POSTANOWIENIE

Dnia 18 kwietnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Joanna Misztal-Konecka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jacek Grela

SSN Kamil Zaradkiewicz

w sprawie z powództwa L. T.
przeciwko R. D.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 18 kwietnia 2019 r.,
zażalenia powoda
na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 26 lipca 2018 r., sygn. akt I WSC (...) (I ACa (...))

1. oddala zażalenie;

2. zasądza od L. T. na rzecz R. D. kwotę 2 700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 26 lipca 2018 roku Sąd Apelacyjny w (...) odrzucił skargę kasacyjną powoda L. T. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 22 lutego 2017 roku, oddalającego jego apelację od wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 31 grudnia 2015 roku, w sprawie przeciwko R. D. o zapłatę.

Sąd Apelacyjny podał, że powód wniósł skargę kasacyjną wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych. Postanowieniem z dnia 1 września 2017 roku

Sąd Apelacyjny w (...) oddalił wniosek powoda o zwolnienie od opłaty od skargi kasacyjnej, a następnie postanowieniem z dnia 16 października 2017 roku odrzucił skargę kasacyjną powoda. Orzeczenie powyższe zaskarżył zażaleniem powód. Postanowieniem z dnia 8 marca 2018 roku Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę w tym zakresie Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Apelacyjny wskazał, że z powodu upływu 10 miesięcy od złożenia przez powoda ostatniego oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania pismem z dnia 16 maja 2018 roku wezwał powoda do przesłania wypełnionego, załączonego do wezwania, oświadczenia - w terminie 14 dni. Pismo zostało doręczone pełnomocnikowi powoda w dniu 9 maja 2018 roku. Powód nie złożył aktualnego oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania. Nadto nie udzielił w żaden sposób informacji odnośnie do sytuacji finansowej i majątkowej. Tym samym nie wykazał, że nie może ponieść kosztów opłaty od skargi kasacyjnej.

Postanowieniem z dnia 20 czerwca 2018 roku Sąd Apelacyjny oddalił wniosek powoda o zwolnienie od kosztów sądowych - opłaty od skargi kasacyjnej. Orzeczenie to zostało doręczone pełnomocnikowi powoda w dniu 3 lipca 2018 roku. Powód (w postanowieniu omyłkowo wskazano w tym miejscu pozwanego) nie uiścił opłaty od skargi kasacyjnej. Stosownie więc do treści art. 398⁶ § 2 k.p.c. Sąd drugiej instancji odrzucił postanowieniem z dnia 26 lipca 2018 roku nieopłaconą skargę kasacyjną.

Postanowienie powyższe zaskarżył zażaleniem powód, zarzucając naruszenie art. 398⁶ § 2 k.p.c. w zw. z art. 112 ust. 3 u.k.s.c. i art. 109 ust. 1 u.k.s.c. Na podstawie art. 380 k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 i art. 398²¹ k.p.c. wniósł zarazem o zbadanie postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 20 czerwca 2018 roku oddalającego wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych. Na tej podstawie wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

W odpowiedzi na zażalenie pozwany domagał się jego oddalenia i zasądzenia zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem orzecznictwa, Sąd Najwyższy, w postępowaniu inicjowanym zażaleniem na postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające środek zaskarżenia, jest władny, na podstawie art. 380 k.p.c., poddać kontroli wcześniejsze niezaskarżalne postanowienie tego sądu, jeżeli miało ono wpływ na rozstrzygnięcie sprawy (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 listopada 2001 roku, I CZ 165/01, OSNC 2002/7-8/102; z dnia 12 marca 2003 roku, III CZ 16/03, niepubl., i z dnia 12 stycznia 2017 roku, I CZ 100/16, nie publ.). Do postanowień takich należy postanowienie oddalające wniosek o zwolnienie od opłaty od skargi kasacyjnej.

Dokonana przez Sąd Najwyższy kontrola zasadności postanowienia z dnia 20 czerwca 2018 roku oddalającego wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych nie potwierdza zasadności zarzutów powoda. Trafne jest stanowisko Sądu Apelacyjnego, że z powodu upływu dziesięciu miesięcy od złożenia przez skarżącego ostatniego oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania zachodziła konieczność dokonania weryfikacji, czy aktualnie powód nie jest w stanie ponieść kosztów sądowych bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny, i w związku z tym wezwania powoda do przesłania wypełnionego, załączonego do wezwania oświadczenia. Istotą takiego oświadczenia jest bowiem zaprezentowanie przez osobę zainteresowaną swojej sytuacji, w której - w jej ocenie - niemożliwe jest uiszczenie żądanej opłaty sądowej. Skarżący, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, nie zastosował się do tego wezwania i nie udzielił w żaden sposób informacji odnośnie do swojej sytuacji relewantnej dla oceny możliwości uiszczenia opłaty sądowej.

Nie można przyznać racji skarżącemu, który zarzuca Sądowi Apelacyjnemu zaniechanie zarządzenia dochodzenia w celu ustalenia rzeczywistego stanu majątkowego powoda. Pomija bowiem skarżący, że stosownie do art. 102 ust. 1 u.k.s.c. zwolnienia od kosztów sądowych może się domagać osoba fizyczna, jeżeliłoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Zarządzenie stosownego dochodzenia musi być zatem poprzedzone w pierwszej kolejności złożeniem oświadczenia o stanie rodzinnym i majątkowym przez zainteresowanego. Wówczas sąd, o ile w toku rozpoznania wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych,

poweźmie wątpliwości co do zgodności z prawdą informacji zawartych w przedstawionym oświadczeniu, może zarządzić stosowne dochodzenie lub odebrać od strony przyrzeczenie (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2017 r., IV CZ 2/17, niepubl.). Nie sposób natomiast znaleźć uzasadnienia dla konstruowania obowiązku sądu, by zarządzał takie dochodzenie w sytuacji, w której zainteresowany (w tym przypadku powód) stosownego oświadczenia nie składa, zapewne uznając, że nie ma uzasadnionych podstaw do jego sformułowania.

Skoro nie stwierdzono nieprawidłowości przy oddaleniu wniosku powoda o zwolnienie kosztów sądowych, jak również nie odnotowano wpłaty opłaty sądowej od skargi kasacyjnej, należy uznać za trafne również stanowisko Sądu Apelacyjnego, wyrażone w zaskarżonym postanowieniu, odrzucającego skargę kasacyjną jako nieopłaconą.

Stosownie do wyniku postępowania zażaleniowego na mocy art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ w zw. z art. 391 § 1 K.p.c. w zw. z § 10 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych, należało obciążyć powoda obowiązkiem zwrotu kosztów poniesionych przez pozwanego.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 oddalił zażalenie.